

17.2.2026

RECSEY OY:N ASiantuntijalausunto HE 4/2026 VP

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 4/2026 vp)

Lausunnonantaja: Recser Oy

Päivämäärä: 17.2.2026

1. Johdanto

Recser Oy kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä HE 4/2026 vp.

Tarkastelemme esitystä EU:n akkuasetuksen ((EU) 2023/1542) täytäntöönpanon näkökulmasta tuottajayhteisönä, joka vastaa akkujen ja paristojen laajennetun tuottajavastuun toimeenpanosta Suomessa.

Pidämme esityksen peruslinjaa oikeana siltä osin, että akkuasetuksen velvoitteita ei toisteta eikä tulkita kansallisesti, vaan kansallinen sääntely keskittyy täytäntöönpanon edellytysten varmistamiseen. Katsomme kuitenkin, että kolme kokonaisuutta edellyttää täsmennystä, jotta akkuasetuksen tavoitteet ja tuottajavastuun toimivuus toteutuvat käytännössä.

2. Lausunnon pääkohdat

2.1 Tuottajien ensisijainen oikeus (47 §)

Hallituksen esityksessä ehdotettu jätelain 47 §:n muutos on tarpeellinen.

Akkuasetuksen mukainen tuottajavastuu edellyttää, että tuottajalla on tosiasiallinen mahdollisuus järjestää jätteakkujen ja -paristojen keräys ja käsittely sekä vastata niistä aiheutuvista kustannuksista. Vastuu ja määräysvalta eivät voi erota toisistaan.

Tuottajan ensisijainen oikeus kytkeytyy saastuttaja maksaa -periaatteeseen ja vastuun sekä hallinnan yhtenäisyyteen. Mikäli materiaalivirrat ohjautuvat järjestelmän ulkopuolelle, tuottaja ei voi tosiasiallisesti vastata velvoitteistaan eikä varmistaa jätteiden asianmukaista käsittelyä.

Erityisesti positiivisen arvon jätteiden, kuten joidenkin akkujen, osalta rinnakkaiset keräyskanavat lisäävät harmaan talouden ja sääntelyn kiertämisen riskiä sekä heikentävät tuottajavastuujärjestelmän kustannusvastavuutta. Lisäksi raportoinnin luotettavuus ja kierrätystilastojen kattavuus edellyttävät, että materiaalivirrat kulkevat valvotusti tuottajayhteisöjen kautta.

Akkuasetuksen mukaisesti kansallisessa sääntelyssä on edellytettävä, että jätteeksi luokitellut akut ja paristot luovutetaan tuottajalle tai tuottajayhteisölle. Hallituksen esityksen linjaus on tältä osin perusteltu, mutta sen käytännön toimivuus edellyttää, että luovuttamisvelvoitteen toteutumista valvotaan tehokkaasti.

2.2 Tuottajavastuun laajuus ja vapaamatkustamisen ehkäiseminen

Tuottajavastuun tulee kohdistua tuottajan omiin tuotteisiin. Kansallisessa täytäntöönpanossa on vältettävä tilannetta, jossa velvoitteensa hoitavat tuottajat joutuvat kattamaan myös niiden toimijoiden kustannuksia, jotka eivät ole liittyneet tuottajavastuujärjestelmään tai eivät täytä velvoitteitaan (ns. vapaamatkustajat).

17.2.2026

2.2.1 Vapaamatkustajaongelman laajuus

Suurten, yli 50 kilogrammaa painavien teollisuusakkujen osalta Recserin tuottajavastuujärjestelmään on rekisteröitynyt noin 50 tuottajaa, kun taas viranomaisille toimitetuilla mahdollisten vapaamatkustajien listoilla on ollut lähes 100 yritystä.

Julkisuudessa esitettyjen arvioiden mukaan Suomessa on markkinoilla tai rakenteilla yli 1 700 MW akkuenergiavarastoja, mikä vastaa yli 10 miljoonaa kiloa akkuja. Tuottajavastuujärjestelmään raportoidut määrät ovat tästä selvästi pienemmät, mikä ilman tehokasta valvontaa johtaa kustannusten epätasapuoliseen kohdentumiseen ja kilpailun vääristymiseen.

2.2.2 Taloudellinen vaikutus

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, tietyistä käytetyistä litiumioniakuista kierrätyslaitokset voivat periä useiden eurojen suuruisia porttimaksuja. Teollisuusakkujen jätehuoltokustannukset voivat siten nousta useisiin euroihin kilogrammaa kohden.

Tuottajavastuutaan laiminlyövät toimijat voivat näin välttää merkittäviä jätehuoltokustannuksia ja saavuttaa perusteetonta kilpailuetua. Mikäli markkinoille saatetuista akuista ei makseta kierrätysmaksuja eikä kustannuksia kateta tuottajavastuun mukaisesti, syntyy riski, että jätehuollon kustannukset kohdistuvat järjestelmään kuuluville tuottajille. Kustannusvaikutus voi nousta nopeasti jopa kymmeneen miljooniin euroihin.

Tämä vääristää kilpailua ja heikentää tuottajavastuun rahoituspohjaa.

2.2.3 Huomio hallituksen esityksen vaikutusarvioon (4.2.1.1)

Hallituksen esityksen kohdassa 4.2.1.1 esitetään arvio, jonka mukaan kriittisten kierrätysraaka-aineiden arvo voisi pitkällä aikavälillä kattaa litiumioniakkujen kierrätyskustannuksia. Arvio ei kuitenkaan huomioi sitä, että valtaosa nyt markkinoille tulevasta akkuenergiavarastomateriaalista on LFP-teknologiaa, joka ei sisällä kobolttia eikä nikkeliä ja jonka taloudellinen kierrätysarvo on alhaisempi. Jätehuollon rahoitus perustuu siten edelleen tuottajavastuuseen ja kustannusten ennakkolliseen kattamiseen markkinoille saattamisen yhteydessä.

2.2.4 Tarvittavat toimenpiteet

Jotta tuottajavastuu toteutuu tasapuolisesti, tarvitaan:

- riittävät valvontaresurssit,
- tehokkaat ja varoittavat seuraamukset,
- viranomaisten välinen tiivis valvontayhteistyö,
- tuottajavastuun kytkeminen tosiasiallisesti markkinoille pääsyn edellytykseksi.

Nykyinen esitys tunnistaa ongelman, mutta ei vielä riittävästi ratkaise sitä.

2.3 Siirtymäsääntely ja 53 §:n 2 momentti

EU:n akkuasetuksen 61 artiklan mukaisesti teollisuusakkujen vastuu muuttui kollektiiviseksi 18.8.2025 alkaen. Tätä ennen vastuu on ollut individuaalinen, ja kustannusten jaosta on voitu sopia tuottajan ja loppukäyttäjän välillä. Tämän takia ennen 18.8.2025 markkinoille saatetuista teollisuusakuista ei ole muodostunut kollektiivista rahastoa tulevien jätehuoltokustannusten kattamiseksi.

17.2.2026

Jos kollektiivinen maksuton vastaanottovelvoite ulotettaisiin ennen 18.8.2025 markkinoille saatettuihin akkuihin, kyse olisi tosiasiallisesti taannehtivasta kustannusvastuusta. Tällainen ratkaisu pahentaisi samalla vapaa-
matkustajaongelmaa merkittävästi, koska kustannukset kohdistuisivat järjestelmään liittyneille tuottajille riippumatta siitä, ovatko kaikki markkinoille saattaneet toimijat osallistuneet rahoitukseen.

Unionin tuomioistuin on asiassa C-181/20 korostanut, että perusteettomat taannehtivat kustannusvastuut eivät ole sallittuja ja että toimijoiden on voitava ennakoida vastuunsa.

Katsomme, että:

- 61 artiklan mukainen maksuton kollektiivinen vastaanotto koskee vain 18.8.2025 jälkeen markkinoille saatettuja akkuja.
- **53 §:n 2 momentti tulee pitää voimassa ja sovellettavana 18.8.2025 saakka markkinoille saatettujen teollisuusakkujen osalta**, ja lainsäädäntöön tulee sisällyttää tätä koskeva nimenomainen ajallinen raja-
rajaus oikeusvarmuuden turvaamiseksi.

3. Yhteenveto

Hallituksen esityksen peruslinja on kannatettava, mutta sen toimivuus edellyttää selkeitä rajoituksia ja tehokasta valvontaa.

Erityisesti on varmistettava, että:

1. tuottajien ensisijainen oikeus järjestää vastuulleen kuuluvan jätteen jätehuolto toteutuu käytännössä ja luovuttamisvelvoitetta valvotaan tehokkaasti,
2. tuottajavastuu kohdistuu tuottajan omiin tuotteisiin eikä järjestelmään liittyneitä toimijoita veloiteta kattamaan vapaa-
matkustajien kustannuksia,
3. siirtymäsääntely teollisuusakkujen osalta on oikeusvarma eikä johda taannehtivaan kollektiiviseen
kustannusvastuuseen.

Kaikkien akkuasetuksen mukaisten velvoitteiden noudattamista on valvottava tehokkaasti, jotta asetuksen tavoitteet toteutuvat ja toimijoille voidaan turvata tasapuoliset kilpailuolosuhteet. Seuraamusten tulee olla tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Kunnioittavasti

Vantaalla 17.2.2026

Recser Oy

Liisa-Marie Stenbäck

toimitusjohtaja

Recser Oy on tuottajien perustama ja omistama yleishyödyllinen tuottajayhteisö, joka vastaa kannettavien paristojen ja akkujen, kevyiden liikkumisvälineiden akkujen sekä muiden kuin lyijypohjaisten ajoneuvo- ja teollisuusakkujen tuottajavastuusta Suomessa. Recser on perustettu vuonna 2008, ja siihen kuuluu yli 1 200 tuottajaa. Yhtiö ylläpitää valtakunnallista yli 10 000 keräyspisteen verkostoa, joka mahdollistaa paristojen ja akkujen kattavan ja turvallisen keräyksen koko maassa. Vuonna 2024 Suomessa kerättiin Recserin järjestelmän kautta yli kaksi miljoonaa kiloa kannettavia paristoja ja akkuja, joista noin miljoona kiloa saatiin talteen uusiomateriaalina.